

boli, jak se případně praví v rozhodovacích důvodech rozsudku, o kuřivu, takové věci, jichž potřebu valná část obecnstva pociťuje. Děje se tak proto, že kouření, neholduje-li se mu měrou nezřízenou, lidskému zdraví pro své fyziologicky nesporně příznivé účinky namnoze prospívá, majíc mimo to značný význam také jako prostředek ke vzpružení ochablé činnosti duševní a ke zvýšení síly odporu proti tělesným námahám i duševním strádáním. Tyto blahodárné účinky kouření došly poznání a ocenění zejména ve strastných dobách válečných a poválečných tak, že zvyk kouření ujal se od té doby i u mnohých, kdož potřeby jeho dříve neznaly, pro četné kuřáky pak stal se tabák s výrobky z něho předmětem potřeby přímo nepostrádatelným. Zdraví lidskému škodlivými mohou se však za okolností státi i mnohé jiné produkty původu živočišného, rostlinného i nerostného, o jichž způsobilosti, ukájeti lidské potřeby, není a nemůže býti jinak pochybnosti a které k ukojení potřeb těch skutečně také slouží; tomu je tak na příklad i při kávě a čaji. Lidskému zdraví škodlivé účinky dostávají se také při kouření tabáku, jak i lékařská věda uznává a skutečné poměry dokazují, pouze tehdy, oddává-li se mu kdo měrou přespřílišnou, nesrovnávající se at již pro mladistvý věk nebo pro jinak již otřesené zdraví s jeho tělesnou konstrukcí. Zmateční stížnost poukazuje sice na mladistvý věk 17—18 let osob, jimž obžalovaní dle rozsudkového zjištění kuřivo prodávali, než, nehledě k poměrně nepatrnému množství kuřiva, jednotlivcům v tom kterém případě prodaného, stanoví § 2 nařízení ministerstva financí ze dne 15. dubna 1918 čís. 145 ř. zák., že jako kmenoví zákazníci smějí do listiny zákazníků býti pojaty mužské osoby, které počátkem kalendářního roku, v němž se přihlašují, již překročili 17. rok věku svého, dle §u 8 pak jsou z nákupu tabáku i jako krámoví zákazníci vyloučeni vedle dětí mladiství ve smyslu předpisů vydaných k ochraně dorůstající mládeže. Lze zcela bezpečně za to míti, že i § 8, v němž určitá hranice věková arci vytčena není, má na zřeteli nanejvýše věk 17 let jako onu hranici věkovou, při níž dosahuje nároku na nákup tabáku aspoň zákazník krámový, nebo věk ještě nižší, neboť sotva lze si představit, že by u srovnání s nároky kmenového zákazníka podstatně omezené oprávnění zákazníka jen krámového bylo vázáno na dosažení vyšší hranice věkové, než kteráž je předepsána pro zákazníka kmenového. S tohoto správného hlediska, nacházejícího oporu v citovaných předpisech finanční správy státní, dlužno tudíž za oprávněné k nákupu tabáku a tabákových výrobků, tudíž i za spotřebitele, chráněné lichevním zákonem, pokládati již mužské osoby 17leté, jakými byli ti, jimž obžalovaní prodávali kuřivo dle rozsudkového zjištění.

Čís. 1389.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

I příležitostní hračky jsou předměty potřeby.

I cena kalkulovaná jest cenou požadovanou ve smyslu §u 7 lich. zák.

Využívání mimořádných, válkou přivoděných poměrů za Sokolského sletu.

Pod skutkovou podstatu §u 7 lich. zák. nespadá využívání naléhavé potřeby jednotlivcovy.

(Rozh. ze dne 29. listopadu 1923, Kr I 705/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 3. října 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem dle §u 7 (3) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozsoudil.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti dle §u 281 čís. 9 a) a 10 tr. ř., provádí však jen první z nich, dovozujíc, že skutkový stav, zjištěný rozsudkem, nezakládá vůbec žádného skutku soudně trestného. Než stížnost neprávem shledává zmatečnost především v tom, že soud lichevní spatřuje v podstavečkách, určených pro papírové figurky Sokolů, předmět potřeby ve smyslu §u 1 lichevního zákona a nikoli předmět přepychový, z rámce ochrany lichevního zákona se vymykající, poukazujíc zejména k tomu, že šlo o zboží čistě příležitostné, jehož potřeba byla vyvolána nahodilou událostí sletu sokolského, tedy o článek čistě spekulativní. Na okolnosti této nesejde. I tento, zvláštní příležitost vyvolaný článek byl součástí hraček pro děti, a byl i byla hračka ta hračkou příležitostnou, zájmu snad brzo pomíjejícího, přece vyhovovala pro děti nepopíratelné potřebě hraček vůbec. Proto mohla by býti řeč o předmětu přepychovém, z rámce §u 1 lichevního zákona se vymykajícím, jen tenkrát, kdyby bylo šlo buď o předmět, o sobě naprosto zbytečný, nebo o hračku výroby obzvláště skvostné a nákladné, jež by předmět, sloužící jinak potřebě širokých vrstev, učinila přístupným jen spotřebitelům zvláště zámožným. Přepychovým předmětem není hračka vůbec, ani hračka příležitostního zájmu, nýbrž jen hračka nadprůměrně skvostná, o jakou však v tomto případě ani dle tvrzení zmateční stížnosti nejde. Bezdůvodna jest také druhá výtká stížnosti, že cena kalkulovaná není ještě cenou požadovanou, poněvadž prý každý, kdo činí nabídku, musí čítati s nepředvídatelnými položkami, jež výrobní cenu zvyšují, a proto při nabídce poněkud nadsazuje. Teprve cena, po dodání zboží konečně v souhlasu obou stran stanovená jest prý skutečnou cenou tržní, cenou požadovanou. Než, nehledě k tomu, že tento názor nemá opory v doslovu zákona již vzhledem k pojmu »požadování«, a to tím méně, když již přijetí nabídky jest pro druhou stranu závazným a činí snížení ceny závislým na dobré vůli nabízeče, ostatně může míti i vliv na tvoření cen u konkurence, nemůže námitka ta v tomto případě míti místa, poněvadž nabídka obžalovaného byla v takovém nepoměru ke skutečné výrobní ceně zboží a to nehledě ani k nabídce jiné firmy konkurenční, již dle vlastní jeho pozdější kalkulace, že tu o pouhém nadsazování vzhledem k případnému omylu v kalkulaci nemůže býti více řeči. Proto nelze shledati právně pochybeným, když soud lichevní

uznal požadovanou cenu zřejmě přemrštěnou, a zjistil při obžalovaném vědomí této zřejmé přemrštěnosti. Nemusí ovšem, jak zmateční stížnost tvrdí, každá cena vyšší, než cena znalcem vypočtená, býti zřejmě přemrštěnou. Jest jí však cena, která jest k nákladům výrobním v takovém nepoměru, jako cena obžalovaným v původní nabídce požadovaná a objednatelem přijatá. Zmateční stížnost jest však oprávněna, pokud vytýká napadenému rozsudku nesprávný právní názor v otázce, zda zřejmě přemrštěná cena byla požadována u využívání mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Nelze sice přisvědčiti k oněm vývodům stížnosti, jež popírají tuto náležitost skutkové podstaty přečinu předražování proto, poněvadž poptávka po podstavcích vznikla následkem příležitostné události poválečné a poněvadž mohla by býti řeč nanejvýše jen o využívání mimořádné události — sletu sokolského — nastalé po skončené válce. Jak již bylo uvedeno, jde o uspokojení potřeby dětí po hračkách vůbec a nepadá proto zvláštní povaha jednotlivé hračky na váhu. Že i této potřebě lépe vyhovují hračky, jež mají vztah k události jsoucí právě v popředí zájmu, jest na snadě. Avšak i kdyby nebylo této zvláštní události, jsoucí v popředí dočasného zájmu, byla tu vždy potřeba dětí po hračkách vůbec, a nedostatečná možnost, uspokojiti tuto potřebu, mohla býti vyvolána přece jen nedostatkem, nepostačitelnou výrobou, následkem poměrů přivoděných válkou. Byť i ovšem spekuláční snaha vyhověti potřebě té co nejvýnosněji vedla k tomu, že výroba navazuje právě na zájmové události dne, přece jen požadování přemrštěné ceny i za hračky příležitostné může míti důvod svůj hlavně v poměrech, bránících tomu, by se nabídka nedostala do přiměřeného poměru k poptávce. Okolnost tedy, že šlo o součást hračky, o níž snad zájem spotřebitelů na dlouho nepotrval, vyvolán byv ojedinělou událostí pomíjivou, neznamená, než že nahodila se výrobcí zvláštní příležitost k využití mimořádných poměrů válkou vyvolaných, ale nikterak nevyklučuje možnosti, že skutečně těchto poměrů bylo využito. Po této stránce nebyl by tedy pochybeným výrok nalézacího soudu, že zřejmě přemrštěná cena byla požadována u využívání mimořádných poměrů, vyvolaných válkou. Když zrušovací soud přes to vidí v tomto výroku nesprávný právní názor, jest toho příčinou ta okolnost, že nalézací soud založil uvedený výrok pouze na zjištění, že obžalovaný věděl, že firma »K.« podstavečků nutně potřebuje, ale nezjistil, že činnost obžalovaného měla vztah k v š e o b e c n ý m poválečným poměrům, jakými jsou nedostatek zboží, stálé kolísání cen, nedostatky v obchodní organizaci, nedostatek peněžních prostředků a úvěrů atd. Takové okolnosti má ustanovení §u 7 zákona o válečné lichvě na mysli, trestajíc využívání mimořádných poměrů vyvolaných válkou, kdežto využívání tísně jednotlivcovy, pokud by nepřicházelo v úvahu s hlediska §u 4 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čis. 275 ř. zák., spadá jen tehdy pod ustanovení zákona, je-li následkem oněch všeobecných poměrů a je-li pachatel si toho vědom. Ježto napadený rozsudek určitého vztahu činu a úmyslu obžalovaného k naznačeným obecným poměrům, válkou vyvolaným, ani existence takových poměrů v rozhodné době nezjistil, jest zmatečným a to podle §u 281 čis. 9 a) tr. ř., poněvadž vada se týká právního posouzení skutkového děje, jenž byl následkem toho neúplně

zjištěn. Byl proto napadený rozsudek zrušen. Jelikož však zrušovací soud nemůže podle §u 288 čís. 3 tr. ř. učiniti ona zjištění, která, kdyby se zákona náležitě užilo, měla by býti základem nálezu, odkazuje věc na nalézací soud, by ji znova projednal a po náležitém doplnění zjištění znova rozhodl, při čemž bude ovšem vázán právním názorem, kterým se při svém rozhodování řídil soud zrušovací (§ 293 odst. 2 tr. ř.).

Čís. 1390.

Zločinu křivého svědectví (§ 199 písm. a) tr. zák.) nedopouští se ten, kdo se při výslechu pokládal subjektivně za obviněného a křivým seznáním sobě chtěl pomoci.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1923, Kr I 1183/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného Václava T-a do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. září 1922, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu dle §u 197, 199 a) tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znova projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost, uplatňujíc důvod zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř., dovozuje, že obžalovaný neměl býti v trestní věci proti Antonii S-ové (projednávané dne 21. března 1921 u krajského soudu v Hradci Králové) vyslýchán jako svědek, nýbrž jako spoluobviněný, takže na jeho výpověď nelze pohlížeti jako na výpověď svědeckou, nýbrž jako na zodpovídání se obviněného, které, i kdyby bylo křivé, nelze podřaditi pod trestní ustanovení o zločinu podvodu, spáchaného křivým svědectvím. Okolnost, že byl obžalovaný formálně vyslýchán jako svědek, nemění ničeho na okolnosti, že šlo ve skutečnosti o výslech podezřelého. Stížnosti nelze v tomto případě odepřítí oprávnění. Nalézacímu soudu dlužno sice přisvědčiti v tom, že jsou zde formální předpoklady pro stíhání a odsouzení obžalovaného pro křivé svědectví, ježto jest zjištěno, že věděl, že jest vyslýchán jako svědek, svědectví se nevzdal — ačkoliv mohl tak učiniti vzhledem k ustanovení §u 153 tr. ř. (přes to, že o něm nebyl poučen, poněvadž zákon neukládá soudu za povinnost, aby svědka na dobrodiní tohoto §u upozorňoval) a že vypovídal vědomě nesprávně. Pokud však jde o hmotný předpoklad křivého svědectví dlužno vycházeti ze zásady, ovládající ducha řádu trestního a vyslovené zejména v §u 202 tr. ř., že vinník není povinen k vině své se doznati a nesmí býti k doznání nijakým způsobem donucován a že ani sankce §u 199 a) tr. zák. nesmí býti použito jako prostředku k obejití zákazu §u 202 tr. ř. Zásada vyslovená v §u 202 tr. ř. ovšem předpokládá, že se vyslýchaná osoba cítí subjektivně skutečně obviněnou a pro posouzení, zda je tomu tak v daném případě, bude zajisté rozhod-